

Az éghajlatváltozásból adódó új katasztrófavédelmi kihívások, regionális rezilienciaépítés

New disaster prevention challenges arising from climate change, building regional resilience

Dr. Balázs Gábor t. dandártábornok
Tolna Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
igazgató
környezetvédelmi szakjogász
Email: gabor.balazs@katved.gov.hu

Napjaink és a közeljövő egyik legnagyobb kihívása az éghajlatváltozás, mely globális biztonsági, környezetvédelmi és társadalmi problémákat vet fel. A globális klímaváltozás ténye és a következmények súlyossága ma már tagadhatatlan. A légkör átlaghőmérsékletének lassú növekedése mellett az erősödő időjárási szélsőségek okozzák a legkomolyabb problémákat.

Az éghajlat változásával évtizedek óta foglalkoznak hazai és nemzetközi tudósok, sorra jelennek meg a társadalom és a döntéshozók figyelmét felkeltő állásfoglalások. Nekem nem is lehet más a cél - a neves kutatók publikációiban vizsgált jelenségeket, a jelenségek elsődleges és további hatásait, következményeit a teljesség igénye nélkül be kell mutatni, hiszen a klímaváltozás által felerősödő extrémítások egyértelmű többlet terhet rónak a katasztrófák elleni védekezésben érintett szervezetekre is.

A kedvezőtlen hatásokra történő megfelelő felkészülés mind a hatékonyabb megelőzés, mind a következmények súlyosságának csökkentése érdekében kiemelt fontosságú feladat.

Mára sokak számára nyilvánvalóvá vált, hogy a Föld klímájában beálló változás felgyorsulását az emberiség káros és környezetszennyező életmódja is eredményezi. Gondoljunk itt a korlátozottan rendelkezésre álló és nem megújuló energiaforrások mértéktelen kiaknázására, másrészt a légkörbe juttatott üvegházhatású gázokra, melyek előidézték bolygónk éghajlatának mai állapotát.

Az ipari forradalom óta rohamosan nőni kezdett a fosszilis tüzelőanyagok felhasználása, valamint a mezőgazdaság méretei egyaránt a sokszorosává váltak. Mindezek mellett később megjelentek a mesterséges üvegházhatású gázok, mint a fluorozott szénhidrogének, melyek légköri tartózkodási ideje kifejezetten hosszú. Természetesen a hőmérséklet alakulását befolyásolják továbbá a különböző felszínű talajok, hiszen nem egyforma mértékben verik vissza a rájuk eső sugarakat.

A megváltozó klíma következményeként teret nyerő „újfajta” egészségi ártalmak, így vírusos, bakteriális fertőzések (pandémiák, járványok), gombás megbetegedések, veszélyes állatok vagy növények új fajainak várható megjelenése az infrastruktúra védelmi szektorára is jelentős többlet terhet ró a felkészülés, tervezés, szervezés és megelőzés területein.

A klímaváltozás elsődleges és további következményei veszélyeztethetik hazánk és a környező régió stabilitását, tehát biztonsági szempontok is felmerülnek. Könnyen beláthatjuk, hogy a klímaváltozás folyamatának, a következmények jövőbeni alakulásának kutatása napjainkban éles vitákra okot adó tudományterület. Újabb és újabb tanulmányok, elemzések és értékelések jelennek meg világszerte, melyek egy része vészharangot kongat, másik része viszont igyekszik bizonyítani, hogy a folyamat nem jelent tartós veszélyt az emberiség számára.

A közelmúlt adatai mindenképpen azt támasztják alá, hogy az időjárási szélsőségek gyakrabban és hevesebben jelentkeztek Magyarországon. Hozzákapcsolva ehhez azt a tényt, hogy a társadalmi-gazdasági fejlődés jelenlegi szintjén sokkal „klímaérzékenyebbek” vagyunk, mint mondjuk néhány évtizeddel korábban, könnyen belátható, hogy akkor cselekszünk leghelyesebben, ha felkészülünk a hevesebbé váló éghajlati eredetű katasztrófa-helyzetek hatékonyabb kezelésére.

Kulcsszavak: éghajlatváltozás, üvegházhatású gázok, természeti katasztrófák, ellenálló képesség

Keywords: climate change, greenhouse gases, natural disasters, resilience